

Er zal straks aangepakt moeten worden

Van welke zijde het vraagstuk van de wederopbouw ook wordt belicht, of dat geschiedt voor de microfoon in Londen of voor de zender Herrijzend Nederland in Eindhoven of in de illegale pers, dan wel in kringen van overheidspersonen of werkgevers, over één ding is men het eens: er zal straks met kracht aangepakt moeten worden, hard gewerkt en geen arbeidskracht mag verloren gaan.

Er is wel geen denkend mens, die het met deze opvatting niet eens zou zijn.

Er is zo oneindig veel vernield, in allerlei opzicht, dat alleen indien alle krachten worden ingespannen de moeilijkheden overwonnen zullen kunnen worden.

En toch.....

Wij kunnen ons niet van de gedachte losmaken, dat velen, hoe goed men het ook met ons volk voor heeft, zich geen duidelijk voorbeeld hebben gevormd of hebben kunnen vormen van de lichamelijke toestand van de overgrote massa van het arbeidende volk.

De voedselnood heeft bijna de laatste energie uitgeput. Het is daarom volstrekt onmogelijk om van de grote massa te verlangen, dat de arbeidstijd 8 uur of indien dringend noodzakelijk in bijzondere gevallen zelfs langer zou kunnen zijn.

Wil men de grote massa van het werkende volk niet helemaal ten gronde richten, dan zal — in overleg tussen werkgevers-werknemers en medici — de arbeidstijd moeten worden bepaald in overeenstemming met de voeding welke kan worden verstrekt.

De grote massa zal moeten werken tegen redelijke arbeidsvoorwaarden, maar aan elk werk zal vooraf dienen te gaan de zorg voor voedsel, schoeisel en kleding.

Zou aan dit allerbelangrijkste onderdeel niet alle aandacht worden besteed, dan zouden er onder de massa spanningen kunnen ontstaan, die zeer ernstige gevolgen zouden kunnen hebben.

Dat moeten allen, die er over spreken dat straks hard en ingespannen moet worden gewerkt bedenken en er vooral naar handelen.

Moedige woorden, kloeke houding

De Nederlandse artsen hebben aan den Rijkscommissaris een brief doen toekomen waarvan de inhoud aan alle Nederlanders bekend zou moeten worden.

Het zijn moedige woorden en het is een kloeke, echt Nederlandse houding, waarvan de brief getuigt.

Over de voedselnood schrijven de Nederlandse artsen het volgende:

„De Nederlandse artsen stellen Uw bestuur verantwoordelijk voor het nijpend tekort aan de noodzakelijke levensmiddelen.”

Dat is een andere taal, dan de fraaie met de feiten in strijd zijnde verhaaltjes van den Rijkscommissaris zelf of diens betaalde trawanten, de heren van de B.N.O. en niet te vergeten Max Blokzijl.

Over de directe gevolgen van de voedselnood schrijven de artsen:

„Door de sterke ondervoeding wordt het weerstandsvermogen ondermijnd met als gevolg, dat het aantal ziektegevallen toeneemt en deze ernstiger verlopen.” Verder merken de artsen op, dat argumenten van menselijkheid door den Rijkscommissaris wel als onzakelijk terzijde zullen worden gelegd.

Maar, zo vragen zij met nadruk, is de Rijkscommissaris vergeten, dat indertijd toen Duitse en Oostenrijkse kinderen honger en gebrek leden, deze kinderen in ons land gastvrijheid, kleding en voedsel ontvangen hebben, in het land, dat nu door de Duitsers geplunderd wordt en in de hongerdood gedreven?

Scherp en zonder terughouding critiseren de Nederlandse artsen de mensenjacht en haar gevolgen, vooral wat de behandeling van de weggesleepte mannen betreft.

Wij herhalen: moedige woorden, een kloeke, echt Nederlandse houding.

Al zullen de directe gevolgen van deze brief wel niet groot zijn, het geweten der wereld moet ook op deze wijze wakker worden.

En wij, mannen en vrouwen van de Nederlandse Vakbeweging, hebben uit de in de brief opgesomde feiten ons nog eens duidelijk voor ogen kunnen stellen hoe oneindig veel er straks ten behoeve van ons volk zal moeten worden gedaan en welk een hoogst belangrijke, doch zegenrijke taak daarbij voor de zelfstandige Vakbeweging is weggelegd.

De voedselpositie en haar gevolgen

Ontbreken der vakbeweging wordt zeer gemist.

De voedselpositie is thans uiterst precair. Duizenden en nog eens duizenden worden onvoldoende gevoed, velen zijn niet meer in staat de gewone arbeid te verrichten, jongeren en ouderen raken of zijn reeds ondervoed.

Het is een triest beeld wat ons in het jaar 1945 wordt geboden. Terwijl de aarde ruimschoots in staat is mens en dier meer dan voldoende te voeden, hongerden in het eens aan voedsel zo rijke Nederland honderdduizenden.

De Duitser en zijn trawanten weet niet veel beter te doen dan een even luidruchtige en domme propaganda te voeren, nageaapt door laffe heren als van het soort dat bijvoorbeeld de Residentiebode pleegt vol te schrijven.

De voedselnood heet het in deze propaganda zou uitsluitend te wijten zijn aan het feit, dat de spoorwegmannen het bevel der Regering hebben opgevolgd en vrijwel zonder uitzondering het werk hebben neergelegd.

Dat de heren zelf het verkeer langs de weg vrijwel volkomen hebben gedesorganiseerd, bijna alle vrachtauto's hebben gevorderd, zeer geruime tijd de scheepvaart over het IJsselmeer onmogelijk hebben gemaakt, daarvan spreken de heren uiteraard niet.

Dat zij door hun jacht op mensen, arbeidsinzet heet zulks, eveneens telkens en telkens weer de boel in de war sturen, daarvan wordt uiteraard evenmin gerept. Neen, wij Nederlanders staan schuldig, zij de Duitsers en hun trawanten wassen hun handen, zoals steeds, in onschuld.

De feiten zijn, dat zonder enige overdrijving kan worden gezegd, dat vrijwel alle moeilijkheden op het gebied van de voedselvoorziening direct of indirect het gevolg zijn van Duitse maatregelen.

De gevolgen van een en ander zijn ontstellend.

Niet alleen dat zovelen ondervoed zijn of dat dreigen te worden, maar ook het begrip tussen het mijn en dijn dreigt te verdwijnen, in het algemeen het morele peil van de overgrote massa van ons volk wordt er niet beter op.

Het zelfbehoud roept alle egoïstische tendenzen op en wat wij allen alle dagen weer opnieuw constateren is weinig fraais.

Hier en daar vinden plunderingen plaats, zelfs is het voorgekomen dat van vrouwen en kinderen het brood op de bonnen bij den bakker gehaald werd afgenomen. Met alle begrip voor de moeilijke omstandigheden waarin vrijwel allen verkeren, menen wij toch met

nadruk te moeten verzoeken alles in het werk te stellen om plunderingen te voorkomen en tegen te gaan, dat vrouwen, kinderen en ouden van dagen het slachtoffer worden.

Van Duitse zijde is met zeer strenge straffen bedreigd. Maar ons volk trekt zich nu eenmaal van geen enkele Duitse maatregel wat aan en als, zoals op 22 November 1944, een Nederlandse jongen van 15 à 16 jaar doodgeschoten wordt, omdat hij — het bewijs is nimmer geleverd — zou hebben geplunderd en bij het lijk een bord wordt geplaatst met het opschrift: „ik ben een plunderaar“, dan zegt de volksmond: wat jammer dat er geen dode Germaan naast heeft gelegen met een bord boven zijn hoofd, dat als opschrift heeft gedragen: „in 4½ jaar hebben wij, Germanen, fatsoenlijke kinderen plunderen geleerd“.

Maar juist omdat ons volk voor geen enkel Duits dreigement op zijde gaat en het plunderen van de winkels een Nederlandse aangelegenheid is, voelen wij ons als verantwoordelijke mannen en vrouwen van de vakbeweging verplicht tegen plundering, als on sociaal, met alle kracht te waarschuwen.

Wij doen dat ook daarom, omdat wij er van overtuigd zijn, dat de Nederlandse Voedselautoriteiten alles doen wat mogelijk is om de voedselvoorziening zo vlot mogelijk te laten verlopen, ondanks alle stiekeme en openlijke tegenwerking van de Duitse heren.

Deze Nederlandse autoriteiten hebben een uiterst moeilijke taak in het belang van het gehele volk te verrichten.

Natuurlijk is het zeer te betreuren, dat — in tegenstelling met de periode 1914—1918 — de vakbeweging haar controlerende en corrigerende arbeid niet kan vervullen.

Toen — in de periode 1914—1918 — hadden de vertrouwensmannen zitting in de verschillende commissie's, waren zij in de gelegenheid overal ter plaatse voor de belangen van de grote massa in het krijt te treden, de vinger te leggen op misstanden, welke soms in het ambtelijk apparaat binnenslopen.

Thans kan dat helaas niet. Met de door en door corrupte heren van het N.A.F. wil geen fatsoenlijk man wat te maken hebben, terwijl deze heren het veiliger vinden in de stad Groningen te vertoeven, dan voor de belangen van de werknemers op te komen.

Doordat thans niet mogelijk is wat wel geschiedde in de periode 1914—1918 is naar onze wijze van zien het ambtelijk apparaat soms wat al te stroef, niet altijd even gelukkig in zijn optreden, ontbreekt het bij hogere en lagere ambtenaren wel eens aan het juiste sociaal besef.

Deze laatste opmerking vloeit ons niet uit de pen om-

dat
ma
kel
vo
Of
Ver
ove
voc
zak
gek
En
hoc
dat
Ne
191
het
Oo
ons
—
De
vor
leid
get
leid
de
tie
En
gel
—
In
De
op
pla
De
ver
lan
Jar
vrij
inc
gir
De
N.
te
lijk
de
In
de
arl

dat wij zo gaarne een kritische opmerking maken, maar omdat niemand zonder critiek kan werken. Zake-lijke en opbouwende critiek is de beste stimulans voor goed werk.

Of om met F. D. Roosevelt, den President van de Verenigde Staten te spreken: „het is niet moeilijk de overheid te critiseren, het is ook noodzakelijk, maar voor wij er een gewoonte van maken is het noodzakelijk na te gaan of wij ons van onze eigen taak gekweten hebben.”

En de ambtenaar van de voedselvoorziening of hij hoog of laag geplaatst is zal het met ons eens zijn, dat het van het grootste belang voor het gehele Nederlandse Volk zou zijn indien evenals in de periode 1914—1918, de Vakbeweging haar zegenrijk werk zou hebben kunnen verrichten.

Ook hier is de Duitse maatregel zeer ten nadele van ons volk uitgevallen.

De proletarische beschaving moet zich niet in brute vorm aan de wereld verkondigen. Gewelddadigheid leidt niet alleen hen, die de waarde der socialistische gedachte nog niet kennen op verkeerd spoor; zij leidt ook het proletariaat zelf af in het zoeken naar de ware kracht van steeds meer omvattende organisatie en methodische actie.

En zeker mag nooit een volk een ander gewelddadig gelukkig maken met de zegeningen van het socialisme.

Jean Jaurès.

Internationaal contact.

De Nederlandse Vakbeweging heeft voor de oorlog op internationaal terrein steeds een vooraanstaande plaats ingenomen.

De leiding van het Internationaal Verbond van Vakverenigingen is lange jaren in handen geweest van landgenoten.

Jan Oudegeest en Edo Fimmen waren mannen, die in vrijwel de gehele wereld met ere werden genoemd, indien gesproken werd over de strijd van de Vakbeweging voor meer sociale gerechtigheid.

De voorzitter van het door de Duitsers ontbonden N.V.V. was bij het Arbeidsbureau van de Volkenbond te Genève niet alleen een gaarne geziene persoonlijkheid, zijn woord had bij de vertegenwoordigers van de Regeringen en werkgevers groot gezag.

In de beroepssecretariaten van de Transportarbeiders, de Kantoorbedienden, de Fabrieksarbeiders, de Bouw- arbeiders, Kleermakers enz. waren het Nederlanders

die zeer vooraanstaande functies waarnamen.

Het is daarom niet te verwonderen, dat waar thans de vertegenwoordigers uit de democratische landen bijeen zijn om over de wederopbouw van de Vakverenigingsinternationale te beraadslagen ook Nederland daarbij niet ontbreekt, ook al is nog slechts een gedeelte van ons land bevrijd.

Zijn de berichten welke wij hebben ontvangen juist, dan wordt ons land bij deze besprekingen vertegenwoordigd door onzen vriend C. J. van Lienden uit Eindhoven, een van de mannen die zijn sporen reeds ruimschoots verdiend heeft en die in de afgelopen maanden in onze zuidelijke provincies hoogst verdienstelijk werk heeft verricht.

Het is met bijzondere voldoening, dat wij van de aanwezigheid van ons land bij de besprekingen hebben kennis genomen.

Geen Ausweise aanvragen, Geen Ausweise in ontvangst nemen

Ons werd de vraag gesteld: hoe denkt de Vakbeweging over de Ausweise?

De vraag zelf is eigenlijk ietwat zonderling.

Waarom zij zonderling is, willen wij in het kort duidelijk maken.

De Nederlandse Regering, de enige Regering waaraan wij Nederlanders verantwoording schuldig zijn, heeft het aanvragen of de medewerking daartoe positief verboden en medegedeeld, dat alle ambtenaren, hoog of laag geplaatst, die hun medewerking aan de zogenaamde arbeidsinzet verlenen, na de bevrijding van ons land stevig ter verantwoording zullen worden geroepen, omdat zij aan den vijand hulp hebben verleend en zich jegens eigen volk misdragen.

De gezamenlijke verzetsorganisaties hebben, in overeenstemming met de Regering, iedereen opgeroepen zich met alle middelen tegen de arbeidsinzet te verweren.

Wij Nederlanders zijn nu gewoon ons te gedragen naar de oproepen van onze eigen Regering en waar wij van vreemde smetten vrij zijn, volgen wij derhalve de bevelen van den bezetter, welke bevelen dan ook nog in strijd zijn met het Landsoorlogsreglement en het Volkenrecht, niet op en negeren deze.

Wij, leden van de Vakbeweging, hebben nooit anders gedaan dan te ijveren en op te wekken tot saamhorigheid van alle werknemers. Het is derhalve duidelijk, dat wij geen bevoorrechtiging van de een boven de ander door den vijand wensen.

Daarom kan het ook niet anders, dan dat alle van de ernst der tijden doordrongen leden van de Vakbeweging positief zullen weigeren een Ausweis aan te vragen of in ontvangst te nemen.

Tegenover den vijand van alle mensenrechten, den bezetter staan wij gesloten achter de Regering en de verzetsbeweging.

Economische Democratie

Voor de oorlog hadden wij in Nederland, sedert de invoering van het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen, de politieke democratie. Alle Nederlandse mannen en vrouwen, welke de leeftijd van 25 jaar bereikt hadden konden door gebruikmaking van het kiesrecht invloed uitoefenen op de samenstelling der Regering van land, provincie, stad of dorp.

Dat algemeen kiesrecht, waarvoor jarenlang gestreden is en waarvan de invoering de bekroning is geweest van de geniale leiding van den grootsten voorman der Nederlandse werknemers, wijlen Mr. P. J. Troelstra, is een waardevol wapen en kostelijk bezit van elk cultureel ontwikkeld volk, waartoe stellig ook het Nederlandse volk behoort.

Maar de politieke democratie, hoe belangrijk ook, is niet alles.

Terwijl de werknemer als kiezer soeverein is om uit te maken hoe hij en door wie hij zal worden geregeerd, had hij voor de oorlog weinig of niets in te brengen in het economisch leven. Wel oefende de georganiseerde werknemer via zijn vakbond bepaalde invloed uit, maar het economisch leven was helaas niet doortrokken van het democratisch zuurdeegsem.

Wij zeggen het niet met vreugde, maar het moet worden geconstateerd, dat door het ontbreken van deze economische democratie er in onze samenleving vele misstanden waren.

Het zal daarom niet verwonderen, dat zij die zich mede verantwoordelijk voelen voor de toekomst van ons volk en die een warm kloppend sociaal hart bezitten, zich hebben beziggehouden met de vraag of na de oorlog volstaan zou moeten worden met alleen de politieke democratie weer in te voeren.

Die vraag is nu positief ontkennend beantwoord en wij zijn het daarmee volkomen eens.

Het zou een onvergevelijke fout zijn om alleen de politieke democratie — hoe belangrijk die ook is — te herstellen.

De nieuwe tijd vordert dat wij verder gaan en dat de mannen en vrouwen die straks het roer van de staat en het economisch leven in handen gaan nemen de

moed en het doorzettingsvermogen zullen bezitten om naast de politieke democratie ook de economische zeggenschap door te voeren.

De woorden medezeggenschap mogen niet langer leuzen blijven, maar deze zeggenschap zal in de daad moeten worden omgezet.

Voor de oorlog is de theoretische grondslag voor de oplossing van dit vraagstuk gelegd, tijdens de oorlog hebben werkgevers en werknemers, die het wel menen met de toekomst van ons volk, de mogelijkheid van de invoering daarvan besproken, straks zullen de vooruitstrevende werkgevers het eventuele verzet van hun meer behoudende collega's moeten breken en met de vertegenwoordigers der overheid en der werknemers deze zaak snel en goed moeten oplossen.

Tot de werknemers, de mensen die gewoon waren anderen voor hen de kastanjes uit het vuur te laten halen, zeggen wij: gij wilt toch niet conservatiever zijn dan de velen onder de werkgevers die bereid zijn de invoering van de economische democratie te bevorderen.

Wilt ge daarvoor niet aangezien worden, zijt gij U van Uw verantwoordelijkheid bewust, dan kunt gij daarvan het bewijs leveren door U straks zonder verwijl bij een der vakbonden aan te sluiten.

Uit Werkgever en Toekomst'

Wij moeten derhalve met de mogelijkheid rekening houden, dat er voor talloze arbeiders terstond werk zal moeten worden gevonden. Hiervoor moeten voorbereidende maatregelen worden getroffen, ook al zou ten slotte blijken, dat het particuliere bedrijf hen kan opnemen.

Naar onze mening moet bij het voorbereiden van een dergelijk plan van de volgende beginselen worden uitgegaan:

1. De uit Duitsland terugkerende arbeiders moeten door hun vroegere werkgevers weder in dienst genomen worden, zo de arbeiders dit wensen. Zij hebben een moreel recht op hun oude plaats.
2. Zij moeten, ook bij tewerkstelling buiten het eigen bedrijf, de band met den werkgever behouden.
3. Alle tewerkstelling moet zinvol zijn en niet het karakter dragen van werkverruiming of werkverschaffing.
4. Het onderbrengen in werkkampen is absoluut verwerpelijk. De arbeiders moeten bij tewerkstelling 's avonds naar eigen huis kunnen terugkeren.
5. Het werk moet tegen normaal loon worden uitgevoerd.